

Virsraksts: Administratīvā procesa uzsākšana no jauna sakarā ar jaunatklātu apstākli

Tēze: Starptautiskas tiesas nolēmumu, tostarp Cilvēktiesību komitejas apsvērumus, kā jaunatklātu apstākli administratīvajā procesā paredz ne tikai Administratīvā procesa likuma 353.pants, kurā ir ietverti nosacījumi tiesas procesa atsākšanai. Atbilstoši likuma 88.pantam šāds nolēmums ir pamats uzsākt administratīvo procesu no jauna iestādē, turklāt, kā noteikts šajā normā, tas ir iestādes pienākums. Tādējādi, ja iepriekš pieņemtais nacionālās tiesas spriedums neietver kādu norādījumu (*res judicata*), kas neļauj iestādei pašai jautājumu izlemt, pēc personas lūguma ir uzsākams administratīvais process no jauna iestādē.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2011.gada 15.jūnija
LĒMUMS
Lieta Nr. A42148004
SJA-8/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore D.Mita
senators J.Neimanis
senatore I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja *L.R.* pieteikumu par Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 21.novembra sprieduma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvā apgabaltiesa ar 2005.gada 21.novembra spriedumu noraidīja *L.R.* pieteikumu par Valsts valodas centra 2004.gada 18.februāra atzinuma Nr.20.1-2/11 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Valsts valodas centram izdot atzinumu, kurā tiktu paredzēts, ka pieteicēja vārds un uzvārds personu apliecinošos dokumentos rakstāms formā „Leonid Raihman”.

Senāts ar 2006.gada 16.marta spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 21.novembra spriedumu atcēla daļā par pieteicēja vārda „Leonīds” rakstīšanu personu apliecinošos dokumentos ar garo patskani „ī” un nosūtīja lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai. Pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

[2] Augstākajā tiesā 2011.gada 7.martā saņemts *L.R.* pieteikums par Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 21.novembra sprieduma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem. Pieteikumā norādīts, ka 2010.gada 30.novembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību komiteja (turpmāk – Cilvēktiesību komiteja) publicēja savus apsvērumus lietā Nr.1621/2007 „*Raihman pret Latviju*”. Apsvērumos ir konstatēts Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17.panta pārkāpums un norādīts, ka Latvijas Republikai ir pienākums nodrošināt pieteicējam atbilstošu aizsardzības līdzekli.

Motīvu daļa

[3] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 353.panta 6.punktu par jaunatklātu apstākli atzīstams Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai citas starptautiskas tiesas vai pārnacionālas tiesas nolēmums šajā lietā, no kura izriet, ka administratīvais process ir jāsāk no jauna. 2011.gada 12.maija lēmumā šajā lietā Senāts atzina, ka arī Cilvēktiesību komitejas apsvērumi, izskatot personas iesniegumu, var būt jaunatklāts apstāklis atbilstoši minētajai tiesību normai. Līdz ar to Senātam ir jāvērtē, vai no Cilvēktiesību komitejas 2010.gada 30.novembra apsvērumiem lietā Nr.1621/2007 „*Raihman pret Latviju*” izriet, ka nacionālajā tiesā lietas izskatīšana ir jāuzsāk no jauna.

[4] Pēc lietas par sava vārda un uzvārda atveidi izskatīšanas administratīvajā tiesā pieteicējs ir vērsies Cilvēktiesību komitejā, kas ir konstatējusi, ka pieteicēja vārda un uzvārda atveide atbilstoši latviešu valodas prasībām oficiālajos dokumentos ir pretrunā pakta 17.pantam, kas paredz tiesības uz privātuma aizsardzību.

Lai gan attiecībā uz pieteicēja pieteikumu par viņa vārda un uzvārda atveidi spēkā ir stājušies divi pieteikumu noraidoši apgabaltiesas spriedumi (2005.gada 21.novembra spriedums lietā Nr.AA630-05/10 attiecībā uz galotnes pievienošanu vārdam un uzvārdam un 2006.gada 26.oktobra spriedums lietā Nr.AA2167-06/8 attiecībā uz vārda „Leonīds” rakstīšanu ar garo patskani „ī”), pieteikums sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem ir iesniegts attiecībā uz 2005.gada 21.novembra spriedumu. Līdz ar to ir vērtējams, vai no Cilvēktiesību komitejas 2010.gada 30.novembra apsvērumiem izriet, ka lieta daļā par pieteicēja vārda un uzvārda atveidi, personu apliecinošos dokumentos kā galotni pievienojot burtu „s”, ir izskatāma no jauna.

[5] Attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu kā jaunatklātu apstākli Senāts ir atzinis, ka šāda sprieduma esība pati par sevi nenozīmē, ka starptautiskas tiesas konstatēta pārkāpuma novēršanai visos gadījumos nepieciešams tiesas process (*sk. 2004.gada 10.augusta lēmuma lietā Nr.SJA-6 11.punktu*). Starptautiskas tiesas nolēmumu, tostarp Cilvēktiesību komitejas apsvērumus, kā jaunatklātu apstākli administratīvajā procesā paredz ne tikai Administratīvā procesa likuma 353.pants, kurā ir ietverti nosacījumi tiesas procesa atsākšanai. Atbilstoši likuma 88.pantam šāds nolēmums ir pamats uzsākt administratīvo procesu no jauna iestādē, turklāt, kā noteikts šajā normā, tas ir iestādes pienākums. Savstarpēji nošķirot, kurā gadījumā būtu uzsākams process iestādē, bet kurā gadījumā tas būtu darāms tiesā, Senāts iepriekš minētajā lēmumā lietā Nr.SJA-6 ir norādījis, ka tiesas process parasti ir dārgāks un garāks, tādēļ tas nepieciešams tikai tad, ja no lietas būtības izriet, ka iepriekš pieņemtais nacionālās tiesas spriedums ietver kādu norādījumu (*res judicata*), kas neļauj iestādei pašai jautājumu izlemt. *Res judicata* nav, kad iestāde ir atteikusi izdot labvēlīgu administratīvo aktu un tiesa attiecīgi ir noraidījusi pieteikumu. Turklāt no administratīvā procesa viedokļa personai nav nekādu šķēršļu iet uz iestādi ar vienu un to pašu lūgumu (par administratīvā akta izdošanu) vairākas reizes.

[6] Konkrētajā gadījumā Cilvēktiesību komiteja ir atzinusi, ka ierobežojums, atbilstoši kuram tiek mainīta personas vārda un uzvārda rakstība, ir paredzēts likumā, tam ir leģitīms mērķis, tomēr tas nav samērīgs. Līdz ar to tika konstatēts pieteicēja tiesību uz privātumu pārkāpums.

Senāta ieskatā, apsvērumos ietvertais vērtējums par konkrētās lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem ir vispārīgs un nav pietiekami detalizēts, lai varētu secināt, ka tieši lietas izskatīšana no jauna nacionālajā tiesā ir atbilstošais risinājums konstatētā pārkāpuma novēršanai. Lai arī Cilvēktiesību komiteja ir norādījusi, ka Latvijai atbilstoši Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 2.pantam ir pienākums pieteicējam nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, konkrēts līdzeklis nav norādīts. Kā to Cilvēktiesību komiteja ir norādījusi savos apsvērumos, Latvijai 180 dienu laikā ir jāinformē komiteja par veiktajiem pasākumiem.

[7] Ievērojot minēto, ka Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 21.novembra spriedums neietver *res judicata*, kā arī to, ka no Cilvēktiesību komitejas apsvērumiem nav izdarāms secinājums, ka lietas atkārtota izskatīšana tieši nacionālajā tiesā ir atbilstošais tiesību aizsardzības līdzeklis, komitejas apsvērumi lietā „*Raihman pret Latviju*” nav uzskatāmi par jaunatklātu apstākli Administratīvā procesa likuma 353.panta 6.punkta izpratnē.

Nolēmuma daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 357.panta trešo daļu Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Noraidīt *L.R.* pieteikumu par Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 21.novembra sprieduma atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore	(<i>paraksts</i>)	D.Mita
Senators	(<i>paraksts</i>)	J.Neimanis
Senatore	(<i>paraksts</i>)	I.Skultāne